

Kies erkend, krijg erkenning

Criteria 2024 – 2027

Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies

Colofon

Dit is een uitgave van het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies

Datum

Februari 2024

Meer informatie bij

Kenniscentrum Sport & Bewegen, Martina Hoogendoorn

e-mail: martina.hoogendoorn@kenniscentrumsportenbewegen.nl

Movisie, Iris Creemers

e-mail: i.creemers@movisie.nl

Nederlands Jeugdinstituut, Marie-Christine van der Veldt

e-mail: m.vanderveldt@nji.nl

RIVM Afdeling Gezond Leven, Daphne van der A

e-mail: daphne.van.der.a@rivm.nl

Trimbos-instituut, Maaïke van Vugt

e-mail: mvugt@trimbos.nl

Vilans, Godelief Willemse

e-mail: g.willemse@vilans.nl

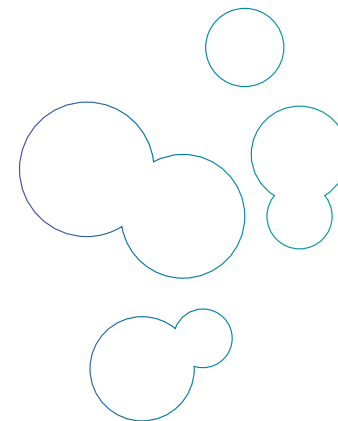
Auteur

Sofieke Jansen, secretaris Samenwerkingsverband

www.evaluatieonderzoek.nl

© Kenniscentrum Sport & Bewegen, Movisie, Nederlands Jeugdinstituut, RIVM, Trimbos-instituut en Vilans.

Met duidelijke bronvermelding mag alles uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van sociale media, druk, fotokopie, of op enige andere wijze.

Inhoudsopgave

1 Waarom erkende interventies

Waarom erkende interventies	4
Wat zijn erkende interventies	4
Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies	6
Landelijk overzicht van erkende interventies	7
Toepassen van erkende interventies	8
Lerende beweging in het werkveld	9
Procedure erkenning	9
Erkenningsniveaus	13

2 Criteria voor erkenning

Criteria voor erkenning	15
Toelatingscriteria	16
Criteria Goed beschreven	16
Criteria Goed onderbouwd	19
Criteria Effectief	19
Verlengen van erkenning	24

Welk deel wilt u lezen?

Voor *beleidsmakers en opdrachtgevers*

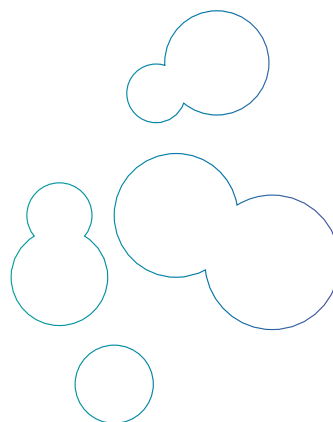
biedt dit document inzicht in de meerwaarde van erkende interventies (Deel 1).

Voor *interventie eigenaren*

biedt dit document inzicht in de criteria voor erkenning (Deel 2).

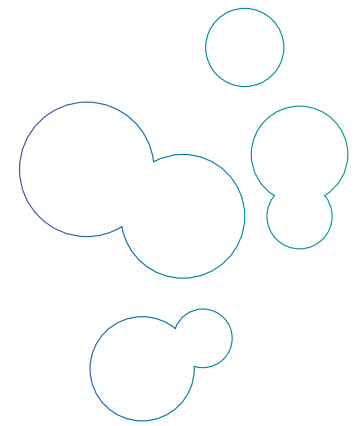
Voor *betrokkenen bij het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies*

beschrijft dit document onze gezamenlijke basis en werkwijze (Deel 1 en 2).

1 Waarom erkende interventies

Je wilt (kwetsbare) mensen zo goed mogelijk helpen om gezond, actief en veerkrachtig te zijn. Met een beproefde aanpak die is afgestemd op hun behoeften. Daarvoor kun je kiezen uit interventies die goed uitvoerbaar, onderbouwd en onderzocht zijn! Zowel voor het voorkomen als voor het aanpakken van problemen. Op de websites van zes toonaangevende kenniscentra van Nederland vind je een groot aanbod van interventies voor jouw lokale vraagstukken.

Wat zijn erkende interventies

Hoe weet je welk programma werkt in de zorg, preventie, sport, welzijn en jeugdhulp? Welke aanpak is in de praktijk succesvol? Een erkende interventie is een planmatige, doelgerichte aanpak die goed is uitgewerkt én getoetst in de praktijk. Een erkende interventie is als het ware een handig 'pakket' van activiteiten die kunnen worden toegepast in de eigen lokale context.

Door wie

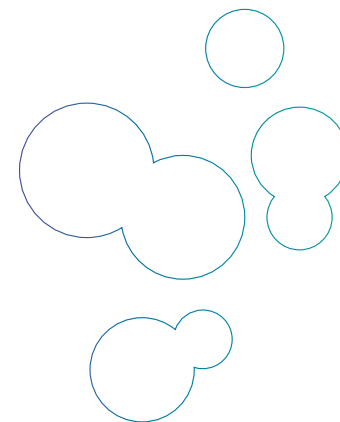
Erkende interventies zijn ontwikkeld door praktijkorganisaties of door onderzoeksinstituten zoals universiteiten en hogescholen. Er zijn honderden erkende interventies voor de zorg, preventie, sport, welzijn en jeugdhulp. Achter die honderden interventies staan evenzovele bevlogen praktijkprofessionals en onderzoekers. Zij hebben, vaak samen met inwoners en cliënten, aanpakken ontwikkeld die werken. Die aanpakken willen zij delen, opschalen en doorontwikkelen. De kenniscentra die het erkenningstraject uitvoeren, stimuleren die beweging.

Saïd Achouitar, interventie eigenaar Futsal Chabbab:

“Futsal Chabbab verzorgt zaalvoetbal activiteiten in combinatie met huiswerkbegeleiding. Dit helpt jongeren om discipline en weerbaarheid te ontwikkelen, om een startkwalificatie te behalen en te leren voor het leven. We hebben gemerkt dat we door onze erkenning als kleine sociale onderneming serieus worden genomen door onze ketenpartners, gemeenten en provincies. Daarmee zijn we van maatschappelijke waarde voor de wijken waarin we werken.”

Voor wie

Erkende interventies zijn er voor onder andere gemeenten, GGD'en, jeugdhulporganisaties, organisaties in de ouderen- en gehandicaptenzorg, GGZ instellingen, buurtsportcoaches, welzijnsorganisaties en zorgverzekeraars. In hun rol als opdrachtgever of aanbieder staan zij voor diverse vraagstukken om mensen in kwetsbare posities te ondersteunen, terwijl de middelen schaars zijn. Zij kunnen samen met stakeholders erkende interventies uit de openbare databanken kiezen, en deze vervolgens lokaal toepassen en borgen. Door aanpakken te kiezen die werken, ontstaat meer impact voor inwoners en cliënten en worden de beschikbare middelen goed besteed.

Denis Wiering, voormalig beleidsmaker gemeente Rotterdam:

“Ik kies erkende interventies omdat het gaat om het optimaal opgroeien van kinderen en jongeren. En dan is het belangrijk dat je niet zomaar iets doet, maar dat je doet wat werkt. Of op zijn minst wat onderbouwd is. Erkenning biedt een startpunt om te meten, leren en verbeteren, zodat we daarmee optimaal bijdragen aan het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren.”

Meer impact met erkende interventies

Erkende interventies passen in de brede maatschappelijke trend van effectiviteit, kwaliteit en impact. Hierbij staat het resultaat voor inwoners en cliënten centraal. Erkende interventies maken duidelijk wat werkt voor wie. Ze gaan uit van de gewenste verandering voor de doelgroep en onderbouwen wat nodig is om die verandering te bereiken. Deze werkwijze vergroot de kans om de resultaten voor inwoners en cliënten ook echt te behalen.

Opdrachtgevers als gemeenten en (zorg)organisaties kunnen sturen op effectief en efficiënt beleid door de inzet van erkende interventies te stimuleren. In de beleidscyclus van agendavorming, beleidsvoorbereiding en -uitvoering zijn erkende interventies één van de effectieve beleidsmiddelen. Gemeenten en (zorg)organisaties kunnen erkende interventies aanpassen en doorontwikkelen naar de eigen lokale context. Als onderdeel van een brede of integrale aanpak zijn erkende interventies onmisbaar voor een actieve, gezonde en veerkrachtige samenleving.

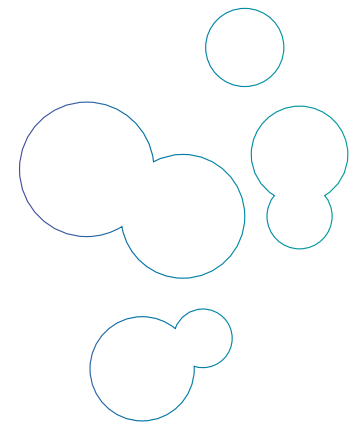
Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies

Het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies werkt sinds 2007 aan het beschikbaar maken van goede interventies in de zorg, preventie, sport, welzijn en jeugdhulp. In het samenwerkingsverband werken zes kenniscentra samen: Kenniscentrum Sport & Bewegen, Movisie, Nederlands Jeugdinstituut, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Trimbos-instituut en Vilans. Dit doen wij in een domein-overstijgende samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

De samenwerking tussen de kenniscentra is vastgelegd in het Convenant Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies 2020-2025. Om zelf te blijven leren en verbeteren komen we regelmatig samen, stimuleren we uitwisseling tussen erkenningscommissies en kenniscentra en organiseren we (online) themabijeenkomsten. De kenniscentra werken rond de erkenning van interventies ook samen met relevante partijen zoals onder andere ZonMw, landelijke kennispartners zoals universiteiten en hogescholen, zorgaanbieders, brancheorganisaties, zorgverzekeraars, de Raad voor de Kinderbescherming, Zorginstituut Nederland en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Het algemene doel van het erkenningstraject is:

- 1 Inzicht in kwaliteit, effectiviteit en uitvoerbaarheid van interventies
- 2 Delen en verspreiden van erkende interventies
- 3 Op gang brengen van een lerende beweging in het werkveld

Landelijk overzicht van erkende interventies

Van interventies in het werkveld is de kwaliteit niet altijd bekend. Vanaf 2007 toetsen de erkenningscommissies en praktijkpanels interventies op kwaliteit, effectiviteit en uitvoerbaarheid. Dit doen zij aan de hand van onafhankelijke criteria. De landelijke databanken bieden een overzicht van alle erkende interventies per werkveld. Opdrachtgevers, beleidsmakers en uitvoerders kunnen hier terecht om interventies te kiezen.

Inmiddels zijn er meer dan 700 erkende interventies. De databanken bevatten de belangrijkste interventies uit de werkvelden zorg, preventie, sport, welzijn en jeugdhulp¹. Het aantal erkende interventies verschilt per werkveld. Toch zijn de databanken nog niet 'compleet'. Het verzamelen en erkennen van interventies zal ook komende jaren blijven doorgaan, op verschillende vlakken:

- Er blijven nieuwe ontwikkelingen en innovaties komen. Er moet ruimte blijven om deze interventies te toetsen en te erkennen, zodat het aanbod zich kan vernieuwen.
- Op enkele thema's zijn er nog nauwelijks erkende interventies, de 'witte vlekken'. Kenniscentra stimuleren de ontwikkeling en indiening van interventies op die thema's.
- Alle erkende interventies worden periodiek getoetst om de erkenning te verlengen. Hierbij zullen sommige interventies afvallen en andere juist verder opschalen en doorontwikkelen.

Databanken erkende interventies

[Databank Effectieve Jeugdinterventies](#)

[JGZ Interventiebibliotheek](#)

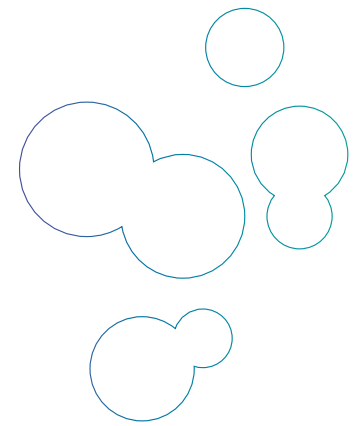
[Loketgezondleven.nl](#)

[Sportenbeweeginterventies.nl](#)

[Databank Effectieve Sociale Interventies](#)

[Databankinterventies.nl](#) voor de langdurige zorg

[Justitiële interventies](#)

¹ Zie Evaluatie Erkenning van interventies. Uitgave van het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies, 2018.

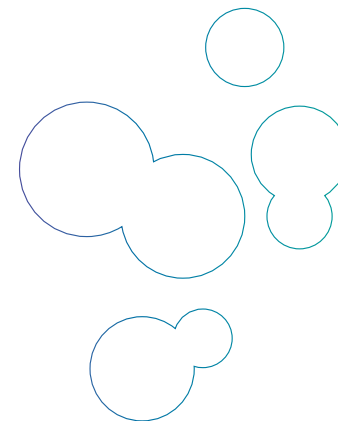
Toepassen van erkende interventies

De databanken zijn een startpunt om erkende interventies te delen en te verspreiden. Maar om te zorgen dat deze kennis ook wordt benut, is het belangrijk dat opdrachtgevers als gemeenten en (zorg)organisaties de erkende interventies uit de databanken toepassen. Bijvoorbeeld door bij nieuw beleid eerst te bekijken welke erkende interventies er al zijn voor het vraagstuk of de opgave die er ligt. Of door gaandeweg lokaal niet-erkend aanbod aan te vullen met of te vervangen door erkende interventies. En zo inwoners en cliënten steeds beter te helpen.

Op dit moment wordt nog te weinig gebruik gemaakt van de interventies die erkend zijn. Uit schattingen in onder andere de jeugdsector blijkt dat van alle aangeboden interventies in de praktijk slechts 10% erkend² is, wat betekent dat 90% van de aangeboden interventies (nog) niet erkend is. Er is dus nog duidelijk winst te behalen, als meer gemeenten en (zorg)organisaties kiezen om erkende interventies in te zetten. Voor kenniscentra in het Samenwerkingsverband betekent dit, dat het stimuleren van de toepassing van erkende interventies steeds belangrijker zal worden. Ook diverse evaluatie- en gebruikersonderzoeken van het erkenningstraject die de laatste jaren zijn uitgevoerd, benadrukken dat³.

Waar opdrachtgevers bewust kiezen voor erkende interventies, bijvoorbeeld in programma's zoals Gezonde School, door zorgverzekeraars en door gemeenten zoals Rotterdam, leidt dit tot een toename van de inzet van erkende interventies. Tegelijk kan het toepassen en borgen van erkende interventies in lokale structuren complex zijn. Beleidsmakers, uitvoerders en interventie eigenaren hebben behoefte aan ondersteuning zoals advies, tools, voorbeelden en uitwisseling.

De komende jaren wil het Samenwerkingsverband meer inzetten op deze ondersteuning. Dit vraagt ook om, samen met onze partners zoals VWS, ZonMw en branche organisaties, te zorgen voor een goede inbedding van erkende interventies bij (landelijke) ontwikkelingen en programma's, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord, Integraal Zorgakkoord, Passende Zorg of Een tegen eenzaamheid.

² Zie Bastiaanssen I. Effectief werken in het veranderende jeugdveld. Naar een gezamenlijke visie. Nederlands Jeugdinstituut, 2019.

³ Zie o.a. Evaluatie Erkenning van interventies. Uitgave van het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies, 2018. Daarnaast zijn diverse evaluatie- en gebruikersonderzoeken in de verschillende werkvelden uitgevoerd.

Informatie over toepassen van erkende interventies

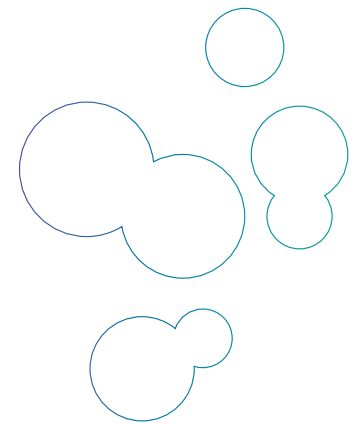
In het jeugdveld: [Databank Effectieve Jeugdinterventies](#)

In de publieke gezondheid: [Loketgezondleven.nl](#)

In de sport- en beweegsector: [Allesoversport.nl](#)

In het sociaal domein: [Databank Effectieve Sociale Interventies](#)

In de ouderenzorg en gehandicaptenzorg: [Databankinterventies.nl](#)

Lerende beweging in het werkveld

Goede interventies zijn actueel en lerend. Een lerende beweging betekent dat er doorgaande kwaliteitsontwikkeling is door monitoring en evaluatie, borging en doorontwikkeling. Interventie eigenaren doen dit bijvoorbeeld door hun interventie beter te laten aansluiten bij de context, nieuwe doelgroepen te bereiken of hun interventie beter te onderzoeken en onderbouwen. Het doorgroeien naar een hoger erkenningsniveau is ook één van de manieren waarop de lerende beweging vorm kan krijgen, maar is nooit het enige doel.

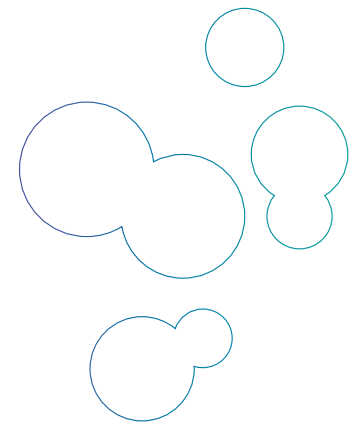
Opdrachtgevers en uitvoerders in het werkveld kunnen leren met en van elkaar. Samen kunnen ze in de context van een integrale aanpak bekijken wat zij inzetten om resultaat voor inwoners en cliënten te bereiken. Hierbij gaat het om toepassen van wat werkt, stoppen met wat niet werkt en onderzoeken wat we niet weten. Kennis van erkende interventies en werkzame elementen kan hierbij behulpzaam zijn. Het Samenwerkingsverband stimuleert het delen en toepassen van deze kennis.

Procedure erkenning

Het aanvragen van erkenning helpt om de eigen interventie beter te onderbouwen, scherper neer te zetten en op te schalen. Maar het kost ook tijd, aandacht en expertise om erkend te worden. Het Samenwerkingsverband ondersteunt interventie eigenaren hierbij met advies en een transparante erkenningsprocedure.

Een interventie eigenaar die erkenning wil aanvragen doorloopt de volgende stappen.

- De interventie eigenaar meldt zich aan via de website van het betreffende kenniscentrum.
- Het kenniscentrum screent of de interventie voldoet aan de toelatingscriteria.
- Vervolgens beschrijft de eigenaar zijn interventie volgens het format interventiebeschrijving. Hierin staat alle benodigde informatie over doel, doelgroep, werkwijze, implementatie, kwaliteitsborging, onderbouwing en onderzoek.
- Interventie eigenaren ontvangen bij het beschrijven advies en begeleiding van het betreffende kenniscentrum.
- Daarna toetst een onafhankelijk praktijkpanel of onafhankelijke erkenningscommissie de interventie volgens de erkenningscriteria.
- De geldigheidsduur van de erkenning is drie tot vijf jaar. Door periodiek de erkenning te verlengen, blijven interventies actueel en lerend.

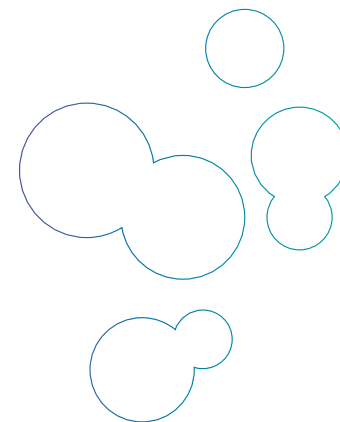
In deel 2 wordt ingegaan op de criteria voor:

	Toelating	Kenniscentra screenen interventies op de toelatingscriteria.
	Toetsing	Erkenningscommissies en praktijkpanels toetsen interventies volgens de erkenningscriteria.
	Verlenging	Erkende interventies worden periodiek getoetst op actualiteit, kwaliteitsbewaking en doorontwikkeling.

Procedure toetsing

De toetsing wordt, afhankelijk van het erkenningsniveau, gedaan door een onafhankelijk praktijkpanel of onafhankelijke erkenningscommissie. Vanaf het niveau Goed Onderbouwd worden interventies getoetst door een erkenningscommissie met leden vanuit wetenschap, praktijk en beleid. Sommige kenniscentra hanteren daarnaast ook het instapniveau Goed beschreven. Interventies op dit niveau worden getoetst door een praktijkpanel. In onderstaande tabel is de werkwijze van de toetsing voor zowel praktijkpanels als erkenningscommissies samengevat.

	Praktijkpanel	Erkenningscommissie
Niveau	✓ Goed beschreven	✓ Goed onderbouwd ✓ Effectief
Samenstelling	✓ Drie kenniscentra (Kenniscentrum Sport & Bewegen, Movisie en RIVM) toetsen op het niveau Goed beschreven met behulp van een praktijkpanel. ✓ Een praktijkpanel is een pool van praktijkprofessionals met relevante inhoudelijke kennis en ervaring. ✓ Panelleden worden aangesteld door de kenniscentra voor onbepaalde termijn.	✓ Er zijn negen erkenningscommissies met leden vanuit zowel wetenschap, praktijk als beleid. De actuele samenstelling van commissies is te vinden op de websites van de zes kenniscentra. ✓ Commissieleden worden aangesteld door de kenniscentra voor een periode van vier jaar, met mogelijkheid tot eenmalige verlenging. Kenniscentra werven de commissieleden en bewaken de zittingstermijnen.
Procedure	✓ Alle praktijkpanels werken volgens dezelfde criteria en procedure. ✓ Vooraf wordt bij het beoogd panellid nagegaan of deze belangen heeft bij de interventie. Zo ja dan wordt deze persoon buiten de toetsing gehouden. ✓ Toetsing van een interventie vindt onafhankelijk plaats door drie panelleden. ✓ Bij verschillende scores krijgen panelleden elkaars score te zien en kunnen ze hun eigen score bijstellen. Voor een uitspraak als (niet) erkend zijn tenminste twee positieve (resp. negatieve) scores nodig. ✓ De kenniscentra voeren het secretariaat en bewaken de toepassing van de criteria.	✓ Alle erkenningscommissies werken volgens dezelfde criteria en procedure. ✓ Vooraf wordt bij het beoogd commissielid nagegaan of deze belangen heeft bij de interventie. Zo ja dan wordt deze persoon buiten de toetsing gehouden en is tijdens de bespreking niet aanwezig. ✓ Drie of vier commissieleden vanuit wetenschap, praktijk en beleid vullen individueel het scoreformulier in. ✓ De commissie ontvangt vooraf de individuele scores en komt in de commissievergadering via discussie tot een uitspraak. De uitspraak is gebaseerd op consensus. Om een geldige uitspraak te doen moeten tenminste drie commissieleden aanwezig zijn. ✓ De kenniscentra voeren het secretariaat en bewaken de toepassing van de criteria.

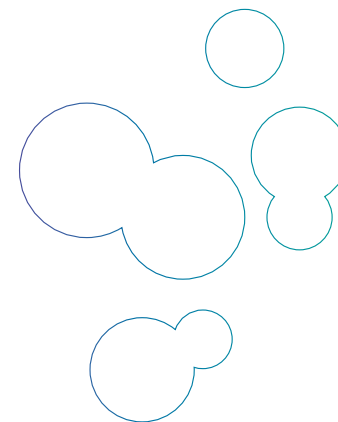
Uitkomst van toetsing

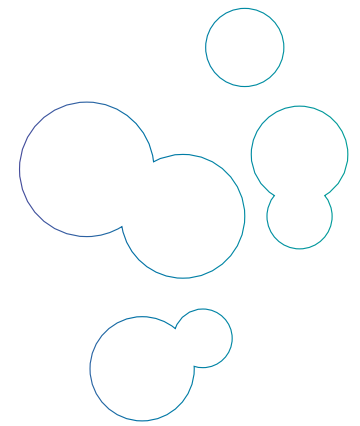
Nadat de erkenningscommissie of het praktijkpanel de interventie heeft getoetst, zijn er verschillende uitspraken mogelijk.

- **Erkend.** Alle criteria staan op 'ja' (voor het niveau Goed beschreven geldt als vuistregel dat driemaal 'nee' is toegestaan).
- **Erkend onder voorbehoud.** Er zijn vragen of verbeterpunten bij de interventie, die de eigenaar naar verwachting binnen enkele maanden kan aanvullen of doorvoeren. De eigenaar biedt de aangepaste interventie opnieuw ter toetsing aan bij de erkenningscommissie (na ongeveer een half jaar) of bij het praktijkpanel (na één tot twee maanden). Alleen de criteria die op 'nee' stonden, worden dan opnieuw getoetst. Daarna volgt in principe de uitspraak 'erkend' of 'niet erkend'.
- **Niet erkend.** Het staat de interventie eigenaar vrij om na onbepaalde tijd de (verbeterde) interventie opnieuw in te dienen.

Soms gaat een erkenning onder voorbehoud om zeer kleine (tekstuele) verbeterpunten die de interventie eigenaar direct kan aanpassen. In dat geval bekijken de kenniscentra of de aanpassing voldoet en kan de interventie erkend worden, zonder verdere tussenkomst van de commissie of het praktijkpanel (afhandeling 'op bureauniveau').

Bij uitzondering kan het voorkomen dat er na toetsing geen uitspraak mogelijk is, bijvoorbeeld als er belangrijke onbeantwoorde vragen zijn waardoor de criteria nog niet kunnen worden gescoord. Het kenniscentrum geeft altijd een schriftelijke onderbouwing en eventueel mondelinge toelichting bij de uitkomst van toetsing.

Samenstelling erkenningscommissies

Bij de toetsing van een interventie op het grensvlak van werkvelden kunnen (leden van) verschillende erkenningscommissies betrokken worden.

Erkeningscommissie 1. Jeugdzorg en psychosociale/pedagogische preventie

Erkeningscommissie 2. Jeugdgezondheidszorg, preventie en gezondheidsbevordering

Erkeningscommissie 3. Ontwikkelingsstimulering, onderwijsgerelateerd aanbod en jeugdwelzijn

Erkeningscommissie 4. Gezondheidsbevordering en preventie volwassenen en ouderen

Erkeningscommissie 5. Sport en bewegen

Erkeningscommissie 6. Maatschappelijke ondersteuning, participatie en veiligheid

Erkeningscommissie 7. Gehandicaptenzorg

Erkeningscommissie 8. Langdurende ouderenzorg

Erkeningscommissie 9. Justitiële interventies

Erkeningsniveaus

Er zijn drie erkenningsniveaus, die op elkaar voortbouwen. Alle erkende interventies zijn tenminste goed uitvoerbaar, overdraagbaar en gebaseerd op praktijkervaringen (zie niveau Goed beschreven). Daar bovenop is een deel van de interventies Goed onderbouwd en een deel ook nog Effectief.

Kies uit de databank wat werkt

Uitvoerbaarheid
Alle erkende interventies zijn goed uitvoerbaar.

Effectief ★★★
Bewijs is geleverd! Effectiviteit bewezen in praktijk en theorie.

Goed onderbouwd ★★
Op naar bewijsvoering. Goede onderbouwing door theorie, modellen of onderzoek.

Goed beschreven ★
Basis is gelegd. Goede beschrijving doelen, doelgroep, aanpak, randvoorwaarden.

Goed beschreven

- ✓ Overdraagbaar: doel, doelgroep, aanpak, benodigde deskundigheid, kwaliteitsbewaking, context, randvoorwaarden en kosten zijn beschreven. Er is een handleiding voor uitvoerders beschikbaar.
- ✓ Gebaseerd op praktijkervaringen: er is een procesevaluatie die inzicht geeft in de praktijkervaringen, of de doelgroep wordt bereikt, hoe de doelgroep en uitvoerders de interventie waarderen, en wat succes- en faalfactoren zijn.
- ✓ Actueel: de interventie wordt in Nederland uitgevoerd en sluit aan bij de actuele context van het vraagstuk.

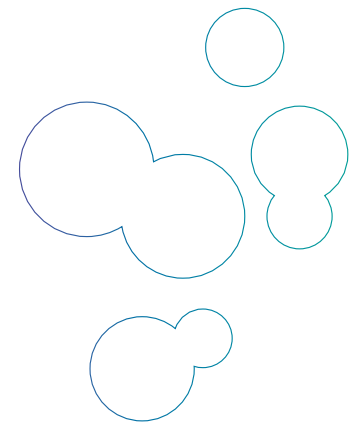
Goed onderbouwd

- ✓ Zie Goed beschreven, plus:
- ✓ Er is een goede onderbouwing vanuit theorie, modellen of onderzoek. Het is aannemelijk gemaakt dat met de aanpak de doelen daadwerkelijk bereikt kunnen worden voor de doelgroep. De interventie maakt bij de onderbouwing gebruik van actuele wetenschappelijke kennis.

Effectief

- ✓ Zie Goed onderbouwd, plus:
- ✓ Er is kwantitatief en/of kwalitatief effectonderzoek gedaan naar de interventie zoals deze in de praktijk is uitgevoerd. Het effectonderzoek laat voldoende overtuigend zien, dat met deze interventie de gewenste verandering voor de doelgroep wordt bereikt.

Het instapniveau Goed beschreven wordt alleen door Kenniscentrum Sport & Bewegen, Movisie en RIVM gehanteerd. De andere kenniscentra geven pas een erkenning af vanaf het niveau Goed onderbouwd.

2 Criteria voor erkenning

Voor erkenning gelden onderstaande criteria. Alle praktijkpanels en erkenningscommissies toetsen op basis van deze vastgestelde, onafhankelijke criteria. Praktijkpanels en erkenningscommissies vormen op basis van hun expertise een oordeel over de betreffende interventie. Daarbij gebruiken zij de ruimte die de criteria bieden om zo goed mogelijk recht te doen aan de specifieke interventie en context. Indien nodig kunnen zij onderbouwd afwijken van de criteria. De uitspraak formuleren zij zo, dat deze de kwaliteitsverbetering van de betreffende interventie stimuleert.

Sinds 2007 is er veel ervaring opgedaan met het erkennen van interventies. Vanzelfsprekend staat de toetsingspraktijk niet stil door de jaren heen. Wij als Samenwerkingsverband vinden het belangrijk dat de erkenningscriteria actueel blijven en aansluiten op relevante ontwikkelingen. Daarom zijn de erkenningscriteria op enkele punten geactualiseerd vergeleken met 2019 – 2022.

We hebben ervoor gekozen de procedure en de criteria duidelijker en transparanter te beschrijven. Er is een nieuw criterium voor diversiteit en inclusie toegevoegd, als eerste stap om interventies nog beter te laten aansluiten bij diverse doelgroepen. De doelgroep moet betrokken worden bij de (door)ontwikkeling van de interventie. Reviews en meta-analyses tellen nu mee als studies voor effectiviteit. Ook zijn kwalitatief evaluatieonderzoek, mixed methods onderzoek en complexe interventies⁴ nadrukkelijk welkom in het erkenningstraject.

⁴ Zie o.a. Complexe interventies. Positie in het erkenningstraject. Uitgave van het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies, 2021.

→ Toelatingscriteria

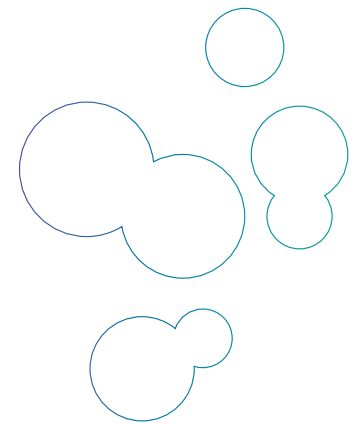
Interventies die zijn aangemeld voor erkenning, worden door de kenniscentra eerst gescreend voordat ze worden toegelaten tot het erkenningstraject. Hierbij kijken de kenniscentra tenminste naar de volgende criteria:

- ✓ De interventie voldoet aan de definitie van een planmatige en doelgerichte aanpak, zoals door het betreffende kenniscentrum beschreven. De interventie is meer dan een eenmalige activiteit. Voor online interventies geldt: de interventie heeft een koppeling met de fysieke werkelijkheid in bijvoorbeeld offline advisering of doorverwijzing.
- ✓ De eigenaar is bereid om de interventie te verspreiden en beheren (actief eigenaarschap). De eigenaar stelt daarvoor benodigde documenten beschikbaar, eventueel tegen betaling.
- ✓ De interventie wordt in Nederland uitgevoerd op het moment van aanmelding, bij voorkeur op meerdere plekken.
- ✓ Er is een Nederlandse handleiding voor uitvoerders beschikbaar.
- ✓ Er is onderzoek gedaan naar de uitvoering van de interventie in de praktijk (procesevaluatie). De procesevaluatie voldoet aan de eisen zoals beschreven door het betreffende kenniscentrum.

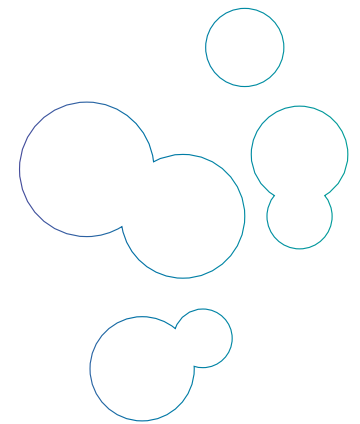
Wanneer op hetzelfde thema al meerdere erkende interventies zijn, bestaat de mogelijkheid dat het kenniscentrum met de interventie eigenaar in gesprek gaat over de toegevoegde waarde van (erkenning van) deze interventie.

✓ Criteria Goed beschreven

Goede interventies zijn tenminste goed uitvoerbaar, overdraagbaar en gebaseerd op praktijkervaringen. De basis is een goede beschrijving van doel, doelgroep, aanpak, benodigde deskundigheid, kwaliteitsbewaking, context, randvoorwaarden en kosten. De interventie sluit aan bij de actuele context van het vraagstuk. Er is een handleiding voor uitvoerders, en er is inzicht in de ervaringen van de doelgroep en de uitvoerders en in de succes- en faalfactoren. Dit alles geeft handvatten voor succesvolle implementatie in de lokale setting of context.

Voor het niveau Goed beschreven gelden de volgende criteria:

1.1 Doelgroep

- A De doelgroep en eventuele subdoelgroepen van de interventie zijn helder beschreven aan de hand van relevante kenmerken.
- B Aangegeven is hoe de doelgroep geselecteerd wordt voor de interventie.
- C Indien van toepassing zijn duidelijke inclusiecriteria en/of contra-indicaties gegeven.
- D De doelgroep* is betrokken geweest bij de (door)ontwikkeling van de interventie en er is beschreven op welke manier dit is gebeurd.

*Bij bijvoorbeeld kinderen of mensen met een beperking kunnen dit ook naasten (ouders, mantelzorgers) zijn.

1.2 Doel

- A Hoofddoel(en) en eventuele subdoelen zijn zo SMART mogelijk geformuleerd.
- B Indien van toepassing zijn de subdoelen helder gekoppeld aan subdoelgroepen.

1.3 Aanpak

- A De opzet is voldoende uitgewerkt (vorm, volgorde, frequentie, duur, timing van activiteiten).
- B De inhoud is voldoende beschreven in concrete activiteiten (inclusief de wervingsmethode).
- C Indien relevant is er informatie beschikbaar over de minimaal uit te voeren onderdelen.
- D Indien van toepassing is beschreven op welke manier de aanpak aansluit bij de diversiteit van mensen binnen de (sub)doelgroepen en hun verschillende uitgangspunten (equity).

2 Uitvoering

- A Er is bruikbare uitvoeringsdocumentatie beschikbaar (bijvoorbeeld een handleiding, protocol of website); deze bevat een beschrijving van doelen, doelgroep, materialen en inhoud van de activiteiten.
- B De benodigde materialen (voor werving, uitvoering, evaluatie) en hun verkrijgbaarheid zijn duidelijk beschreven.
- C Het type organisatie(s) en de locatie(s) van uitvoering zijn benoemd (indien relevant per onderdeel).
- D Opleiding, trainingen en/of competenties van de uitvoerder zijn gespecificeerd en zijn relevant voor de uitvoer van de interventie.

- E De wijze van kwaliteitsbewaking is uitgewerkt (bijvoorbeeld registratie en evaluatie, onderhoud, borging en/of licenties). Beschreven is wie verantwoordelijk is.
- F De organisatorische (bijvoorbeeld draagvlak, samenwerking) en contextuele randvoorwaarden (bijvoorbeeld demografische samenstelling van een wijk) voor een goede uitvoering van de interventie zijn voldoende gespecificeerd.
- G De wijze waarop de interventie wordt geïmplementeerd is voldoende uitgewerkt; dit blijkt bijvoorbeeld uit een implementatieplan of -protocol of er is begeleiding bij invoering van de interventie beschikbaar.
- H De kosten (inclusief uren personele inzet en tijdsbesteding) zijn helder en voldoende gespecificeerd.
- I Aannemelijk is dat de doelen haalbaar zijn binnen de genoemde randvoorwaarden en kosten.

3 Onderbouwing

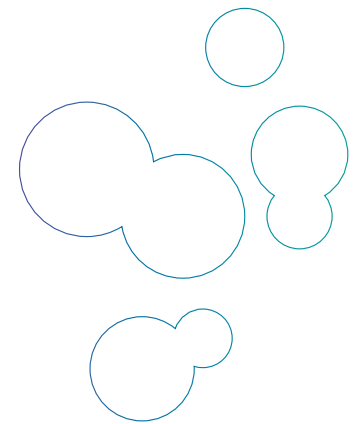
- A Aard, omvang, spreiding en eventuele gevolgen van het vraagstuk of probleem zijn helder omschreven.
- B *(alleen voor Goed beschreven)* Uit de beschrijving blijkt dat er een verband is tussen doelgroep, doelen en aanpak. Er is een logische samenhang.

4.1 Onderzoek naar de uitvoering (procesevaluatie)

Er is kwalitatief en/of kwantitatief onderzoek naar de uitvoering gedaan en beschikbaar met verslaglegging. Hierbij geldt:

- A De onderzoeksopzet is beschreven (methode van onderzoek, doelgroep, aantal respondenten).
- B Er is inzicht in de mate waarin de activiteiten zijn uitgevoerd zoals bedoeld (programma integriteit) en er zijn gegevens beschikbaar over: (-) bereik van deelnemers, (-) succes- en faalfactoren, (-) waardering en ervaring van uitvoerders én doelgroep*.
- C Duidelijk is hoe de interventie is of wordt aangepast aan de hand van de resultaten van het onderzoek (indien van toepassing).

*Bij bijvoorbeeld kinderen of mensen met een beperking kunnen ook naasten (ouders, mantelzorgers) worden bevraagd om hun waardering te achterhalen.

✓ Criteria Goed onderbouwd

Voor dit niveau wordt getoetst of de interventie naast goed beschreven, ook goed onderbouwd is. Het moet aannemelijk zijn dat met de aanpak de doelen bereikt kunnen worden voor de doelgroep. Hierbij gaat het erom of een goede onderbouwing vanuit theorie, modellen of onderzoek is gegeven die aansluit bij actuele wetenschappelijke kennis. Duidelijk moet zijn welke werkzame elementen of principes de interventie bevat. Met een goede onderbouwing is het kansrijk dat een interventie daadwerkelijk de gewenste verandering voor de doelgroep bereikt.

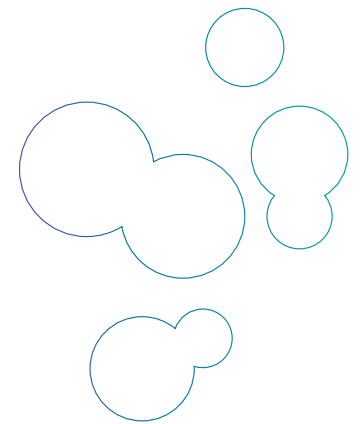
Voor het niveau Goed onderbouwd gelden tenminste de criteria van het niveau Goed beschreven (met uitzondering van criterium 3B). Aanvullende criteria voor het niveau Goed onderbouwd zijn:

3 Onderbouwing

- A *(zelfde als bij Goed beschreven)* Aard, omvang, spreiding en eventuele gevolgen van het vraagstuk of probleem zijn helder omschreven.
- B Er is adequaat beschreven welke factoren van invloed zijn op het vraagstuk of probleem.
- C De factoren die met de interventie worden aangepakt zijn benoemd, gekoppeld aan de (sub)doelen van de interventie (doelverantwoording).
- D Er is adequaat verantwoord hoe met de gekozen aanpak daadwerkelijk de gestelde (sub)doelen bij de beschreven doelgroep(en) bereikt kunnen worden. Er is een logische samenhang tussen doelen, doelgroep en aanpak.
- E De werkzame elementen (of technieken of principes) van de aanpak zijn benoemd en verantwoord, gebaseerd op onderzoek of op een veranderingsmodel of interventietheorie.
- F Er worden relevante bronvermeldingen gegeven m.b.t. de onderbouwing.

✓ Criteria Effectief

Ook effectieve interventies moeten allereerst goed uitvoerbaar en goed onderbouwd zijn. Een effectieve interventie waarbij de kwaliteitsbewaking, context en randvoorwaarden niet helder zijn, heeft geen kans van slagen in de praktijk. Verder hebben een procesevaluatie en onderbouwing, naast de waarde in zichzelf, een belangrijke functie om effecten te kunnen duiden en te voorkomen dat de interventie een 'black box' blijft. Daarom gelden voor dit niveau allereerst de criteria van Goed beschreven en Goed onderbouwd.

Voor het niveau Effectief wordt daarnaast getoetst of met de interventie ook echt de gewenste verandering voor de doelgroep wordt bereikt. Als er kwantitatief en/of kwalitatief effectonderzoek is gedaan naar de interventie zoals deze in de praktijk is uitgevoerd, komt de interventie in aanmerking voor erkenning op het niveau Effectief. De bewijskracht van de effectstudie(s) bepaalt of een interventie wordt erkend op het niveau eerste aanwijzingen, goede aanwijzingen of sterke aanwijzingen voor effectiviteit.

De basis van het erkenningstraject is gelegd in het boek Zicht op effectiviteit⁵. Voor de toetsing van het onderzoek hanteert het Samenwerkingsverband een lichte versie van de internationale GRADE-systematiek (www.gradeworkinggroup.org). De gedachte uit GRADE die in het erkenningstraject is overgenomen, is dat niet alleen de sterkte van het design bepalend is, maar ook de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek en de relevantie van de uitkomstmaten.

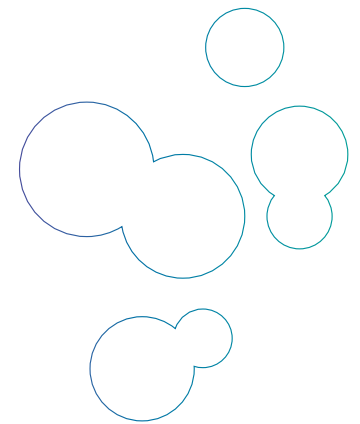
Naast kwantitatief onderzoek kan ook kwalitatief evaluatieonderzoek of mixed methods onderzoek inzicht geven in de effectiviteit van interventies. Hiervoor is ruimte binnen de erkenningscriteria. Als hulpmiddel om de kwaliteit van het aangeleverde kwalitatief evaluatieonderzoek of mixed methods onderzoek te bepalen, zijn checklists⁶ ontwikkeld. Deze worden momenteel binnen het Samenwerkingsverband getest.

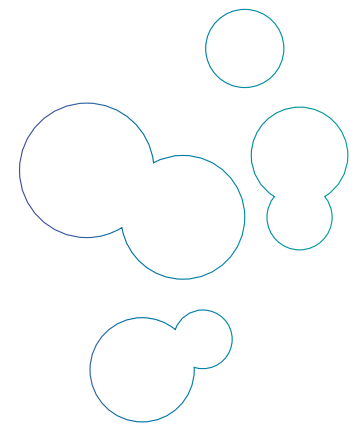
Interventies in de zorg, preventie, sport, welzijn en jeugdhulp kennen soms een programmatische aanpak met doelen op meerdere niveaus: doelgroep, uitvoerders, organisaties en/of de maatschappij. Effectonderzoek naar deze meer complexe interventies maakt vaak gebruik van andere designs dan de RCT voor het 'best mogelijke bewijs'. Ook hiervoor is ruimte binnen de erkenningscriteria (zie tabel Bewijskracht design per studie).

Voor het niveau Effectief gelden tenminste de criteria van de niveaus Goed beschreven en Goed onderbouwd. Aanvullende criteria voor het niveau Effectief zijn:

⁵ van Yperen T, Veerman JW en Bijl B. Zicht op effectiviteit. Handboek voor resultaatgerichte ontwikkeling van interventies in de jeugdsector: Lemniscaat, 2017.

⁶ Zie <https://www.movisie.nl/publicatie/kwalitatief-evaluatieonderzoek-waarde-schatten>

4.2 Onderzoek naar de effectiviteit: algemene criteria per studie

Er zijn Nederlandse studie(s) naar de voorliggende interventie. Hierbij geldt per studie:

- A De interventie in de studie is uitgevoerd zoals beschreven in de voorliggende interventiebeschrijving.
- B De uitkomstmaten in de studie zijn relevant gegeven de (sub)doelen en doelgroep van de voorliggende interventie.
- C De meting of waarneming is verricht met betrouwbare en valide onderzoeksmethoden en/of instrumenten. Dit kunnen kwantitatieve en/of kwalitatieve methoden zijn.
- D De respondenten in de studie zijn representatief voor de beoogde doelgroep (respons, uitval).
- E (indien van toepassing) De resultaten zijn met een adequate statistische techniek geanalyseerd.
- F (indien van toepassing) De grootte van de effecten is redelijk overtuigend gezien de aard, het doel en de doelgroep van de interventie.
- G Eventuele negatieve effecten zijn weergegeven.
- H Het onderzoek is zodanig gedocumenteerd (in een rapport of artikel), dat replicatie van de studie mogelijk is.

4.3 Onderzoek naar de effectiviteit: bewijskracht studies en conclusie niveau van effectiviteit

Bewijskracht per studie:

Indien het een Nederlandse studie naar de voorliggende interventie betreft:

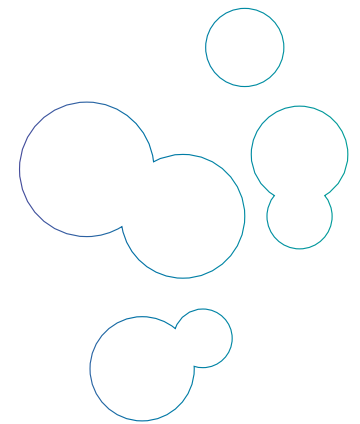
- A Wat is de bewijskracht van het design (zie tabel Bewijskracht design per studie)?
licht / matig / vrij sterk / sterk / zeer sterk
- B Is de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek (zie criteria 4.2) zodanig dat dit een hoger of lager niveau van bewijskracht rechtvaardigt?
hoger / lager / blijft gelijk

Indien het een review, meta-analyse of (inter)nationale studie naar vergelijkbare interventie(s) betreft:

- C De kwaliteit is voldoende én er is aannemelijk gemaakt dat het doel, de doelgroep, de aanpak en het theoretisch model van de vergelijkbare interventie(s) voldoende van toepassing zijn op de Nederlandse situatie en/of de voorliggende interventie

Conclusie niveau van effectiviteit (zie tekstblok Vereiste aantal studies per niveau van effectiviteit):

- Onvoldoende aanwijzingen voor effectiviteit
- Eerste aanwijzingen voor effectiviteit
- Goede aanwijzingen voor effectiviteit
- Sterke aanwijzingen voor effectiviteit

Vereiste aantal studies per niveau van effectiviteit

Vereisten eerste aanwijzingen voor effectiviteit:

- 2 studies* met lichte bewijskracht *of*
- 1 studie* met vrij sterke bewijskracht

Vereisten goede aanwijzingen voor effectiviteit:

- 2 studies* met vrij sterke bewijskracht *of*
- 1 studie* met sterke tot zeer sterke bewijskracht *of*
- Herhaalde casestudies met minstens 6 cases uitgevoerd in verschillende condities *of* minstens 10 cases uitgevoerd in één setting. De cases zijn gerapporteerd in één studie *of* verspreid over meerdere studies.

Vereisten sterke aanwijzingen voor effectiviteit:

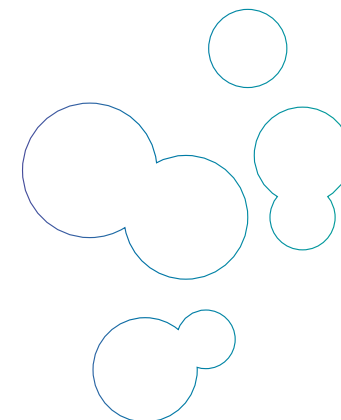
- 2 studies* met sterke tot zeer sterke bewijskracht *of*
- Herhaalde casestudies met minstens 10 cases, uitgevoerd in verschillende condities. De cases zijn gerapporteerd in één studie *of* verspreid over meerdere studies.

*Minimaal 1 Nederlandse studie naar de voorliggende interventie. Als tweede studie mag ook een review, meta-analyse *of* (inter)nationale studie met de vereiste bewijskracht worden aangedragen, mits deze voldoende vergelijkbaar is met de voorliggende interventie (zie criterium 4.3 C).

Tabel Bewijskracht design per studie

Bewijskracht design	Kenmerken studie	Kern
Zeer sterk	Hier gelden dezelfde criteria als bij het onderliggende niveau, met als verschil:	
	Er is een experimentele onderzoeksopzet (d.w.z. er is een aselechte toewijzing van subjecten aan onderzoeksgroepen) <i>of</i> er is een andere opzet die de causale relatie tussen interventie en effect voldoende overtuigend aantoonst.	Randomisatie (of alternatieve opzet)
Sterk	Hier gelden dezelfde criteria als bij het onderliggende niveau, met als toevoeging:	
	Er is een follow-up meting (vuistregel: tenminste 6 maanden na afloop van de interventie) <i>of</i> er is een andere opzet die voldoende zicht biedt op de stabiliteit van de resultaten.	Follow-up meting (of alternatieve opzet)
Vrij sterk	Hier gelden dezelfde criteria als bij het onderliggende niveau, met als verschil:	
	Het is een onderzoek met een interventie- en een controlegroep (care as usual) waarbij niet is gerandomiseerd <i>of</i> er is een andere opzet met vergelijkbare bewijskracht, bijvoorbeeld: – herhaalde casestudies met een baseline <i>of</i> – een time series design met een (multiple) baseline <i>of</i> – alternating treatments <i>of</i> – een studie naar de samenhang tussen de mate waarin een interventie is toegepast en de mate waarin bedoelde uitkomsten zijn opgetreden	Vergelijking met een controlegroep (of alternatieve opzet)
Matig	Hier gelden dezelfde criteria als bij het onderliggend niveau, met als toevoeging:	
	De resultaten zijn vergeleken met ander onderzoek naar de effecten van de gebruikelijke situatie, handelwijze of zorg (care as usual) <i>of</i> de effecten van een andere interventie bij een soortgelijke doelgroep.	Vergelijking met gegevens uit ander onderzoek
Licht	De eisen die op dit niveau gelden zijn:	
	Er zijn resultaten beschikbaar voorafgaand aan, bij de start of tijdens de interventie en bij einde van de interventie (zgn. voor- en nameting), zonder controleconditie. Ook gegevens uit bv. observationeel onderzoek of monitoring zijn hiervoor geschikt. Bij onderzoek naar de ervaren effectiviteit volstaan de resultaten van een nameting.	Vergelijking in de tijd (voor/na)

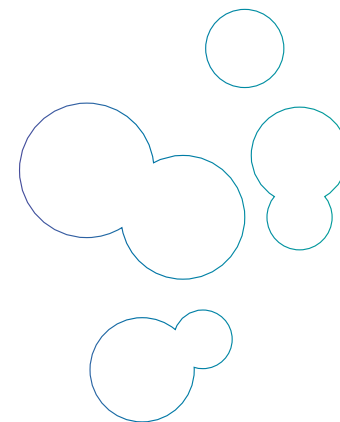
Verlengen van erkenning

In het erkenningstraject staan actualiteit, kwaliteitsbewaking en doorontwikkeling van interventies voorop. Ontwikkelingen in het werkveld vragen om actief eigenaarschap van interventies: inzicht in de lokale toepassingen, investeren in behoud van kwaliteit of doorontwikkeling van bijvoorbeeld materialen en werkwijze. Interventies blijven actueel en lerend door periodiek hun erkenning te verlengen. De geldigheidsduur voor het niveau Goed beschreven is drie jaar (Kenniscentrum Sport & Bewegen en RIVM) tot vijf jaar (Movisie). De geldigheidsduur voor de niveaus Goed onderbouwd en Effectief is vijf jaar.

Voorwaarden verlenging

Ongeveer een jaar voordat de erkenning verloopt worden interventie eigenaren uitgenodigd om verlenging aan te vragen. Voorwaarden om verlenging aan te vragen zijn:

- ✓ De interventie wordt nog uitgevoerd.
- ✓ Er zijn recente gegevens beschikbaar over het bereik van de interventie: hoe vaak en waar wordt de interventie uitgevoerd en hoeveel deelnemers zijn bereikt sinds de vorige erkenning? Deze gegevens worden opgenomen in de interventiebeschrijving.
- ✓ De interventie eigenaar actualiseert de interventiebeschrijving: klopt de beschrijving nog met de huidige interventiepraktijk, de actuele context (denk aan: beleids- of maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de decentralisatie en veranderingen in wet- en regelgeving) en de huidige wetenschappelijke inzichten? De interventiebeschrijving wordt op juistheid en actualiteit gecontroleerd en indien nodig aangepast. De kenniscentra hanteren hiervoor een checklist die de interventie eigenaar kan nalopen. Indien nodig actualiseert de interventie eigenaar ook de handleiding voor uitvoerders.
- ✓ Bij substantiële wijzigingen in de aanpak, of wijzigingen in doel of doelgroep, neemt de interventie eigenaar eerst contact op met het kenniscentrum. Mogelijk is dan een nieuwe procesevaluatie nodig en/of is er sprake van een nieuwe interventie in plaats van een verlenging.
- ✓ De interventie eigenaar verwerkt de doorontwikkelpunten van de vorige erkenning, indien van toepassing, of legt uit waarom deze niet zijn doorgevoerd.

- ✓ Bij voorkeur levert de interventie eigenaar voor elke verlenging een nieuwe procesevaluatie aan. Een nieuwe procesevaluatie is een vereiste als de interventie substantieel is aangepast of als de vorige procesevaluatie ouder is dan tien jaar. Procesevaluaties zijn van groot belang bij de kwaliteitsbewaking en doorontwikkeling van interventies. Ze geven inzicht in de mate waarin de doelgroep wordt bereikt, hoe de uitvoering in de praktijk verloopt en hoe de doelgroep en uitvoerders de interventie ervaren. Dit draagt bij aan het leerproces voor de verbetering van interventies. En helpt bij een succesvolle implementatie op andere plekken.

Procedure verlenging

Om de erkenning te verlengen wordt er opnieuw getoetst met de gebruikelijke criteria en procedure. Hierbij geldt het uitgangspunt: “verlengen, tenzij”. De erkenning wordt in principe op hetzelfde niveau verlengd, tenzij:

- Niet aan bovenstaande voorwaarden is voldaan.
- De interventie niet meer aansluit bij de actuele context.
- De interventie niet meer aansluit bij de huidige wetenschappelijke inzichten.
- De interventie eigenaar onvoldoende heeft gedaan met de doorontwikkelpunten van de vorige erkenning.

Wanneer de erkenning niet wordt verlengd wordt de interventie uit de databank verwijderd.

Het is mogelijk om (vervroegd) door te groeien naar een hoger erkenningsniveau, vanwege een nieuwe onderbouwing of effectstudie. Een interventie eigenaar kan hiervoor op elk moment zelf initiatief nemen. Voor het niveau Goed beschreven geldt dat een interventie slechts eenmaal verlengd kan worden op hetzelfde niveau, daarna moet de interventie doorgroeien naar het niveau Goed onderbouwd (bij Movisie is dit geen vereiste).

Toekomstbestendig

Wij vinden het belangrijk dat gemeenten en (zorg)organisaties die erkende interventies inzetten, de beschikking hebben over up-to-date interventies. De wereld staat niet stil, ontwikkelingen gaan door en ook interventies zijn geen ‘statische’ pakketjes. Interventies worden voortdurend aangepast op basis van nieuwe kennis en praktijkervaringen. De bedoeling van het erkenningstraject is om deze kwaliteitsontwikkeling te faciliteren en stimuleren. Daarom willen wij nieuwe vormen zoeken om de erkenning te verlengen, zoals een periodiek ontwikkelgesprek. In plaats van het steeds opnieuw toetsen volgens dezelfde criteria, wordt een positieve leerervaring en dialoog steeds belangrijker. De mogelijkheden hiervoor worden momenteel binnen het Samenwerkingsverband verder verkend.

